

Na webu se platí i soukromím

Za většinu bezplatných digitálních aplikací se neplatí penězi, ale daty, jež může provozovatel volně používat - třeba v reklamě kdesi na druhém konci světa.

JAROSLAV HEYDUK

Nedávny případ populární aplikace FaceApp, jež z mladého člověka ve vteřině udělala staříka a naopak, vyvolal poměrně velkou paniku a ve druhé vlně i úvahy nad úrovní narušení soukromí při použití aplikací na chytrých zařízeních. Při bližším pohledu na tuto aplikaci je to až překvapivé. Jednak byla dostupná už poměrně dlouho a za druhé, rozsah zásahu do soukromí jejích uživatelů je sice rozsáhlý, ale určitě není nevídaný.

Uživatel FaceApp uděluje provozovateli trvalou, neodvolatelnou, celosvětovou, bezúplatnou a převoditelnou licenci ke všemu, co s aplikací uživatel vytvoří, a to včetně užití jeho jména. To samo o sobě není tak neobvyklé. Obdobně široká licenční oprávnění v dnešní době vyžaduje v podstatě jakákoliv aplikace v telefonu či internetové službě.

Kromě toho však uživatel FaceApp souhlasí s tím, aby jeho uživatelský obsah mohl být použit i komerčně, tedy například v reklamě a z důvodu převoditelnosti licence i v reklamě na zcela nesouvisející výrobky nebo služby. Pokud se toto uživateli přestane líbit, nestačí snímky z aplikace smazat. I poté totiž FaceApp může tyto výtvořky i nadále uchovávat a používat.

Soukromá data jako platidlo

Jsou tedy aplikace zdarma listivou pastí na uživatele a jejich data či fotografie? Ne úplně. Jako všude i v digitálním prostředí platí, že nic není zadarmo. Za aplikace „zdarma“ se tak neplatí penězi, ale daty o uživateli a jejich chová-

ILUSTRACE RICHARD CORTÉS

vání, případně jejich fotografiemi či jinými výtvořky. Přestože uživatelé běžně používají služby (jako jsou například Facebook, Instagram, YouTube, Gmail a tzv. agregátory zpráv) za užití těchto služeb nemusí platit, protihodnotu poskytují – provozovatelům služeb dávají část svého soukromí, včetně citlivých dat.

Motivací poskytovatelů aplikací „zdarma“ je získat data uživatelů, jež se dají buď dál zpeněžit nebo jsou cenným nástrojem pro nastavení jiných částí byznysu. Problémem je, že podmínkami užití aplikací a služeb drtivá většina uživatelů nevěnuje vůbec pozornost, přičemž tyto podmínky užití stanovuje výhradně poskytovatel. Z opatrnosti nebo možná spíše z pohodlnosti přitom poskytovatelé rádi formulují svá oprávnění velmi široce.

Standardem je tak stav, že uživatelé dávají souhlas s poměrně nekontrolovaným použitím svých údajů, výtvořů nebo dokonce podoby, což se může snadno vymknout kontrole.

GDPR jako štít

Velikost rozruchu, který FaceApp vyvolal, lze přičíst i tomu, že vývojář a provozovatel aplikace sídlí v Rusku, jež nemá z pohledu kyberbezpečnosti právě nejlepší pověst. Aplikace ale určitě nelze automaticky rozdělovat na bezpečné a nebezpečné pouze na základě toho, zda jejich vývojář pochází z USA, Ruska nebo Česka. Založit si formálně sídlo v renomované jurisdikci není nic složitého.

Přestože podle místa původu nelze aplikace třídít, má území a na něm platící zákony pro práva uživatelů velký význam. Z pohle-

du platné právní úpravy garantující ochranu osobních údajů mají čeští uživatelé poměrně dobrou pozici. Shromažďování soukromých údajů, včetně rozpoznání tváře z fotografie, totiž spadá pod širokou definici osobních údajů obsaženou v obecném nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR), které na území Evropské unie platí už více než rok.

Povinnosti plynoucí z GDPR musí dodržovat i subjekty sídlící mimo unii. Platí pro všechny subjekty, které své služby zaměřují na občany některého z členských států EU, ať poskytovatel služby sídlí v Číně, v USA nebo třeba právě v Rusku.

Pravidla vyžadují, aby společnostmi transparentně a srozumitelně informovaly své zákazníky o tom, jak budou s jejich osobními údaji nakládat. Současně je za-

kázáno zpracovávat údaje, jež nejsou pro fungování služby nezbytné, nebo podmiňovat využívání určité služby poskytnutím údajů.

Při porovnání těchto požadavků s popsanou obvyklou praxí je ale vidět, že si provozovatelé služeb s těmito zákazy hlavu příliš nelámou. Ani dobré smluvní podmínky navíc negarantují, že je provozovatel bude dodržovat. A pro individuálního uživatele je navíc téměř nemožné si dožrnutí smluvních podmínek právně vymoci.

Digitální stopa nemizí

Stav současného práva tedy z pohledu zajištění efektivní ochrany uživateli moc nespokojí, mít svoje osobní údaje zcela pod kontrolou a užívat běžnou sadu internetových a mobilních aplikací je tak fakticky nemožná kombinace. Realitou dnešních internetových služeb je všudypřítomné využívání údajů o uživateli.

Na druhou stranu, při rozumné míře opatrnosti jde alespoň zabránit nejhorším zásahům. Před instalací jakékoliv mobilní aplikace je tak dobré zvážit, jakou důvěru vkládáme do toho, kdo aplikaci vytvořil. Uživatelé by současně měli věnovat pozornost oprávněním, které přímo v telefonu udělují instalovaným aplikacím. Přestože tato funkce má uživatele upozornit na možná zneužití – většina uživatelů povolením nevěnuje příliš pozornosti a automaticky vše potvrdí. Zneužitelný rozsah oprávnění totiž může vyžadovat i oficiální aplikace pocházející z ověřeného zdroje.

Nejlepším pravidlem ale je být si především vědom toho, že každé použití internetové či mobilní aplikace po každém zanechává digitální stopu. Ta ale nezmiří tím, že službu přestane uživatel používat nebo aplikaci smaže. Před stažením zábavné nové aplikace je proto dobré si uvědomit, kam všude může doputovat zábavná fotka, kterou s ní uživatel vytvořil, a že jí bude moci někdo použít v reklamě na druhém konci světa.

Autor je spolupracovník LN a advokát Rowan Legal

Rozhodčí soud na rozcestí

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ
redaktorka LN

PRÁVNICKÝ GLOSÁŘ

V čele Rozhodčího soudu při Hospodářské a Agrární komoře ČR stojí třináctičlenné předsednictvo, na jehož členech se mají shodnout představenstva obou těchto komor. Klíčový předsednický a místopředsednické posty pak volí ze svých řad právě předsednictvo Rozhodčího soudu. Takový postup stanovuje zákon a statut soudu. Převést jej do praxe však není jen tak.

Mandát stávajícímu předsednictvu, kde jako místopředseda zasedl mimo jiné třeba vlivný pražský právník Radek Pokorný, skočil už před prázdninami. Na nové podobě vedení soudu však zatím komory shodu nenašly. Podle zdrojů LN uvnitř soudu údajně agrární komora zaslala Hospodářské komoře seznam lidí, které by si ve vedení instituce představovala. Jednáni se však poté mělo zaseknout na některých „neprůchozích“ kandidátech.

Napětí mezi komorami odpovídají i jejich reakce na oficiální dotazy, jak se věc vyvíjí. „Snazíme se situaci urychleně řešit, je však potřebná spolupráce ze strany Hospodářské komory, která zatím chybí,“ napsala LN Jarmila Dubravská, výkonná ředitelka pro společnou zemědělskou politiku agrární komory. Ze strany hospodářské komory se LN dostalo jen sdělení, že „o úplném složení nového předsednictva stále probíhají jednání, nebude se k tomu komora zatím nijak vyjadřovat“.

Rozhodčí soud je vlivnou institucí, která rozhoduje o klíčových arbitrážích, ve kterých zpravidla jde o velmi vysoké částky. Kdo bude v jeho čele, je výstředně důležité, čemuž odpovídá i poptávka po obsazení těchto funkcí. Jasněji by nejspíš mělo být do konce léta.

Vracím společnosti štěstí, které mě potkalo

Právníká legenda Gerhardt Bubník dlouhodobě podporuje vzdělávání dětí z chudých poměrů. Teď po něm ponese jméno prestižní cena.

KATEŘINA KOLÁŘOVÁ

Legenda českého krasobruslení. Špičkový advokát a rozhodce. Absolvent Harvardu. Člen Právníké síně slávy. Gerhardt Bubník před měsícem oslavil 84. narozeniny, přesto denně pracuje na složitých právních kauzách, většinou už ze svého bytu na pražském Smíchově. Do historie se zapsal jako právní zástupce Mezinárodní bruslařské federace v dopingové kauze vedené proti německé rychlobruslařce Claudii Pechsteinové. Nyní bude jeho jméno navždy spojeno také s významnou cenou, kterou za pro bono aktivity každoročně uděluje Česká advokátní komora (ČAK) ve spolupráci s mediální agenturou Epravo.cz.

Ceny Právník roku jsou udělovány v řadě kategorií už mnoho let. Na slavnostním galavečeru, který proběhne v Brně koncem ledna příštího roku, však bude vítěz kategorií Pro bono – za bezplatné poskytování právních služeb, poprvé oceněn Cenou Gerhardta Bubníka.

„Přišlo mi líto, že vítězové kategorie, kteří poskytují právní služby pro nemajetné lidi, nedostávají k ceně žádnou finanční odměnu. Sám jsem také poskytoval právní služby zdarma, zejména v mezinárodních rodinných věcech, protože tam je to strašně dra-

hé a ti lidé na to neměli,“ vysvětluje Bubník svoji motivaci. Každoročně bude tuto cenu dotovat 50 tisíc korun. V den jeho smrti pak vznikne nadace, z jejíž výnosů bude částka dál každoročně na tento účel poskytována.

„Nabídku každoročně poskytovat a trvale zajistit odměnu každému právníkovi roku v kategorii Pro bono učinil Gerhardt Bubník, aniž by dané ocenění mělo nést jeho jméno. Pořadatelé akce si však nesmírně vážící skutečnosti, že s užitím svého jména nakonec přece jen souhlasil. Lepšího donátora, mimo jiné člena Právníké síně slávy, mezinárodně uznávanou kapacitu a čelného propagátora advokátní etiky si ČAK a vydavatelství Epravo.cz rozhodně nemohly přát,“ uvedla Iva Chaloupková, mluvčí komory.

Úspěch díky vzdělání

V jídelně Bubníkova bytu visí téměř přes celou jednu stěnu obraz zachycující pražské Hradčany. Právníkovi už ale nepatří, před několika lety jej daroval právě ČAK, která si dílo může převzít po vypořádání pozůstalosti. „Bohužel jsou stovky advokátů, kteří dobře vydělávají, ale svoji komoru vůbec nepodporují,“ konstatoval.

Hvězdná kariéra jej nenechala zapomenout na jeho dětství, které nebylo jednoduché už kvůli tomu, že jeho matka byla Židov-

Z krasobruslaře špičkovým právníkem. V roce 1953 se Gerhardt Bubník stal juniorským mistrem republiky v krasobruslení. Jak ho odtud osud zanesl až na Harvard, popisuje v knize Život mezi paragrafy.

FOTO MAFRA - JAN ZÁTORSKÝ

ka. „Všeho, čeho jsem v životě dosáhl, bylo díky vzdělání. Byl jsem byl z chudých poměrů, tak moji rodiče si byli dobře vědomi toho, jak je to důležité,“ vzpomíná Bubník, jak jej už za války jeho otec nechával od sousedky učit anglicky a následně ho v roce 1945 zapsal do anglické

školy, za kterou naštěstí nemusel nic platit.

„To vše mi pomohlo studovat práva v Čechách a pak i v Americe. Jsem za to velmi vděčný a jsem si vědom toho, že jsem měl velké štěstí. Zároveň vím, že je spousta dětí, které mají stejné schopnosti, ale štěstí se na ně ne-

usmálo a nemohou studovat,“ vysvětluje právník své nutkání společnosti vrátit, co díky studiu získal.

První peníze na zdravotnické a výchovné účely začal pravidelně věnovat už zkraje 90. let. „Uvědomil jsem si, že chci štěstí, které mě potkalo, nějak splácet a snažit se ho poskytovat i jiným,“ vysvětluje Bubník.

Na základě závěti, kterou sepsal před 13 lety, vznikne po jeho smrti nadace, z příjmů, které zajistí nemovitost do ní vložená, budou pravidelně poskytovány prostředky na výchovu a vzdělání dětí ze sociálně slabých rodin. Pomoc poputuje také na poskytování ubytování bezdomovcům v zimních mrazivých dnech.

Podpora Čechů na Harvardu

Gerhardt Bubník je jeden z prvních Čechů, kteří získali titul na univerzitě v Harvardu. Na postgraduální studium nastoupil krátce před okupací sovětskými vojsky. Zpátky do vlasti se vrátil koncem roku 1969, kdy požádal o uznání diplomu na tuzemské univerzitě. Když jeho žádosti nebylo ani po deseti letech vyhověno, stáhl ji.

Na jednu z nejproslulejších univerzit světa by ale nemohl nastoupit, aniž by získal stipendium. To mu na jeho žádost poskytla přímo Právníká fakulta Harvardovy

univerzity. Stipendium však stačilo pokrýt jen poplatky za studium, kolej a tři jídla denně v menze. „Sice jsem nějaké svoje peníze už měl, ale koruna nebyla konvertibilní měnou, takže jsem tam byl celou dobu ve velmi finančně stísněných poměrech. Nemohl jsem si dovolit žádnou zábavu,“ vzpomíná.

Vědom si toho, že právě díky diplomu z Harvardu jej po revoluci vyhledávala řada velkých zahraničních společností a že tak mohl získávat velmi dobré příjmy, rozhodl se vyjádřit díky i své zaoceánské alma mater. Před pěti lety věnoval prostředky přímo Harvard Law School. Peníze šly do speciálního fondu, který je určen na poskytování stipendií studentům z Česka a dalších zemí.

Konkrétní výsledky jeho dobročinné aktivity se již projevily v Nadaci Dagmar a Václava Havlových Vize 97. Ve studiu podpořil díky daru právníka tři vybrané studenty ze tří českých konzervatoří. Se stipendisty se Bubník a Dagmar Havlová setkají na půdě nadace letos na podzim.

V závěti, kterou sepsal již v roce 2005, myslil i na další neziskové organizace. Protože ale „žije déle, než předpokládal“, jak sám vděčně říká, vyplatil jim zamýšlené dary už loni. Vedle Vize 97 šlo ještě o organizace Člověk v tísni a Dům světla.